

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES EN VERORDENINGEN LOIS, DECRETS, ORDONNANCES ET REGLEMENTS

WETGEVENDE KAMERS KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

[C – 2016/09356]

6 JULI 2016. — Wet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de juridische bijstand (1)

FILIP, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

HOOFDSTUK 1. — Algemene bepaling

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2. — Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 2. In artikel 432bis, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 21 juni 2006, worden de woorden “of van een maatregel bedoeld in artikel 508/8, tweede lid,” ingevoegd tussen de woorden “weglating” en “kan tegen”.

Art. 3. In artikel 508/7 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998 en gewijzigd bij de wet van 21 juni 2006, wordt het derde lid vervangen als volgt :

“De Orde van Advocaten stelt, volgens de nadere regels en de voorwaarden die zij bepaalt, een lijst op met de advocaten die in hoofdorde of in bijkomende orde prestaties wensen te verrichten in het kader van de door het bureau voor juridische bijstand georganiseerde juridische tweedelijnsbijstand en ze houdt deze lijst bij. De Orde kan in de verplichte inschrijving van advocaten voorzien voor zover noodzakelijk voor de doeltreffendheid van de juridische bijstand.”

Art. 4. Artikel 508/8 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998 en gewijzigd bij de wet van 21 juni 2006, wordt vervangen als volgt :

“Art. 508/8. De Orde van Advocaten ziet toe op de doeltreffendheid en de kwaliteit van de prestaties verricht door de advocaten in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand, alsook op de regelmatigheid van de stappen ondernomen op grond van de artikelen 508/9, 508/14, eerste en derde lid, en 508/19, § 2.

Onverminderd de tuchtrechtelijke vervolgingen kan de raad van de Orde in geval van tekortkoming en volgens de bij de artikelen 458 tot 463 bepaalde procedure, de handhaving van de advocaat op de in artikel 508/7 bedoelde lijst afhankelijk stellen van de naleving van de voorwaarden die hij bepaalt, diens inschrijving op die lijst schorsen gedurende een periode van acht dagen tot drie jaar of hem eruit weglaten.

Bij niet-naleving van de voorwaarden bepaald door de raad van de Orde overeenkomstig het tweede lid, roept de stafhouder de advocaat voor de raad van de Orde op om een andere maatregel waarin is voorzien in hetzelfde lid, te doen uitspreken.

Behoudens andersluidende beslissing van de raad van de Orde, heeft de in het tweede lid bedoelde maatregel van schorsing geen gevolgen voor de aanstellingen die werden verricht bij het bureau voor juridische bijstand vóór zijn inwerkingtreding.

In geval van weglating, wordt de advocaat van de behandeling van zijn dossiers in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand ontlast, behoudens andersluidende beslissing van de raad van de Orde. Het bureau voor juridische bijstand wijst een nieuwe advocaat aan. De advocaat kan vragen om zijn wederinschrijving op de in artikel 508/7 bedoelde lijst middels een met redenen omkleed verzoek, dat niet mag worden ingediend voordat een termijn van vijf jaar verstreken is sinds zijn weglating.

De beslissingen bedoeld in het tweede, vierde en vijfde lid worden met redenen omkleed. Zij zijn vatbaar voor beroep overeenkomstig artikel 432bis.”

Art. 5. In artikel 508/13 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid, worden de woorden “onvoldoende inkomsten” vervangen door de woorden “ontoereikende bestaansmiddelen”;

CHAMBRES LEGISLATIVES CHAMBRE DES REPRESENTANTS

[C – 2016/09356]

6 JUILLET 2016. — Loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne l'aide juridique (1)

PHILIPPE, Roi des Belges,
A tous, présents et à venir, Salut.

Les Chambres ont adopté et Nous sanctionnons ce qui suit :

CHAPITRE 1er. — Disposition générale

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

CHAPITRE 2. — Modifications du Code judiciaire

Art. 2. Dans l'article 432bis, alinéa 1er, du Code judiciaire, inséré par la loi du 21 juin 2006, les mots “ou d'une mesure prévue à l'article 508/8, alinéa 2,” sont insérés entre les mots “omission” et “peut faire appel”.

Art. 3. Dans l'article 508/7 du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998 et modifié par la loi du 21 juin 2006, l'alinéa 3 est remplacé par ce qui suit :

“L'Ordre des avocats établit, selon les modalités et conditions qu'il détermine, une liste des avocats désireux d'accomplir à titre principal ou à titre accessoire des prestations au titre de l'aide juridique de deuxième ligne organisée par le bureau d'aide juridique et tient cette liste à jour. L'Ordre peut prévoir l'inscription obligatoire d'avocats pour autant que ce soit nécessaire pour l'effectivité de l'aide juridique.”

Art. 4. L'article 508/8 du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998 et modifié par la loi du 21 juin 2006, est remplacé par ce qui suit :

“Art. 508/8. L'Ordre des avocats contrôle l'effectivité et la qualité des prestations effectuées par les avocats au titre de l'aide juridique de deuxième ligne, ainsi que la régularité des démarches effectuées en vertu des articles 508/9, 508/14, alinéas 1er et 3 et 508/19, § 2.

Sans préjudice des poursuites disciplinaires, le conseil de l'Ordre peut en cas de manquement et selon la procédure déterminée aux articles 458 à 463, subordonner au respect des conditions qu'il détermine le maintien de l'avocat sur la liste visée à l'article 508/7, suspendre son inscription sur cette liste pour une période de huit jours à trois ans ou l'en omettre.

En cas de non-respect des conditions déterminées par le conseil de l'Ordre en application de l'alinéa 2, le bâtonnier convoque l'avocat devant le conseil de l'Ordre en vue de prononcer une autre mesure prévue au même alinéa.

Sauf décision contraire du conseil de l'Ordre, la mesure de suspension visée à l'alinéa 2 est sans effet sur les désignations opérées par le bureau d'aide juridique avant son entrée en vigueur.

En cas d'omission, l'avocat est, sauf décision contraire du conseil de l'Ordre, déchargé de tous ses dossiers au titre de l'aide juridique de deuxième ligne. Le bureau d'aide juridique procède à la désignation d'un nouvel avocat. L'avocat peut solliciter sa réinscription sur la liste visée à l'article 508/7, par une demande motivée qui ne peut être introduite avant un terme de cinq ans après son omission.

Les décisions visées aux alinéas 2, 4 et 5 sont motivées. Elles sont susceptibles de recours conformément à l'article 432bis.”

Art. 5. A l'article 508/13 du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998, les modifications suivantes sont apportées :

1° dans l'alinéa 1er, les mots “ressources sont insuffisantes” sont remplacés par les mots “moyens d'existence sont insuffisants”;

2° het eerste lid wordt aangevuld met de volgende zin :

“De juridische tweedelijnsbijstand wordt niet toegekend als en in de mate dat de begunstigde een beroep kan doen op de tussenkomst van een derde betaler.”;

3° het tweede lid wordt vervangen als volgt :

“De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de omvang van die bestaansmiddelen, de over te leggen bewijsstukken en wie gelijkgesteld wordt met de personen met ontoereikende bestaansmiddelen.”;

4° het artikel wordt aangevuld met een lid, luidende :

“Indien de voorwaarden die de begunstigde hebben toegestaan een beroep te doen op gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand wijzigen, meldt de begunstigde dit onmiddellijk aan zijn advocaat.”

Art. 6. In artikel 508/14 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998 en gewijzigd bij de wet van 15 juni 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het vierde lid wordt vervangen als volgt :

“In spoedeisende gevallen kan door het bureau voor juridische bijstand het voordeel van de gedeeltelijke of volledige kosteloosheid voorlopig worden toegekend aan de aanvrager zonder overlegging van alle of een deel van de bewijsstukken bedoeld in artikel 508/13. In dat geval moet de aanvrager de bewijsstukken overleggen binnen een termijn bepaald door het bureau voor juridische bijstand die niet meer bedraagt dan vijftien dagen te rekenen vanaf de dag van de beslissing. Indien de bewijsstukken niet worden ingediend binnen die termijn, wordt de juridische bijstand van rechtswege beëindigd.”

2° het zesde lid wordt vervangen als volgt :

“De aanvragen betreffende zaken die kennelijk onontvankelijk of kennelijk ongegrond lijken, worden geweigerd.”

3° het artikel wordt aangevuld met een lid, luidende :

“Ingeval meerdere advocaten tegelijk worden aangesteld voor eenzelfde persoon in het kader van eenzelfde procedure, wordt de vergoeding verdeeld zonder dat de totale vergoeding hoger kan zijn dan deze die zou zijn toegekend bij de aanstelling van één enkele advocaat.”

Art. 7. Artikel 508/17 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998 en vervangen bij de wet van 15 juni 2006, wordt vervangen als volgt :

“Art. 508/17. § 1. Wanneer de aanvrager voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand, stelt het bureau voor juridische bijstand een advocaat aan die voorkomt op de in artikel 508/7 bedoelde lijst.

Behoudens in geval van opvolging van advocaten, geeft elke aanstelling aanleiding tot de inning door de advocaat van een forfaitaire bijdrage ten laste van de begunstigde.

De begunstigde is er bovendien toe gehouden om, ten behoeve van zijn advocaat, een forfaitaire bijdrage te betalen per aanleg voor elke gerechtelijke procedure waarin hij door die laatste wordt vertegenwoordigd of bijgestaan.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, het bedrag van de in het tweede en derde lid bedoelde bijdragen, zonder dat het lager kan zijn dan 10 euro en hoger dan 50 euro.

§ 2. De persoon die de gedeeltelijk kosteloze juridische tweedelijnsbijstand geniet, betaalt naast de bijdragen bedoeld in paragraaf 1 een bijdrage die afhankelijk is van zijn bestaansmiddelen, behoudens in geval van opvolging van advocaten. De Koning bepaalt het bedrag van de bijdrage die afhankelijk is van de bestaansmiddelen.

§ 3. De advocaat treedt slechts op vanaf het ogenblik van ontvangst van de in de paragrafen 1 en 2 bedoelde bijdragen, tenzij in geval van vrijstelling van bijdragebetaling voorzien in de paragrafen 4 of 5, of tenzij ingeval de advocaat afziet van de inning van de bijdragebetaling of een betalingstermijn toestaat.

§ 4. Geen enkele in paragraaf 1 bedoelde bijdrage is verschuldigd :

1° wanneer de persoon de leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt;

2° in hoofde van de persoon van de geesteszieke voor wat betreft de toepassing van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke en in hoofde van de geïnterneerde voor wat betreft de toepassing van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering;

2° l’alinéa 1er est complété par la phrase suivante :

“L’aide juridique de deuxième ligne n’est pas accordée si et dans la mesure où le bénéficiaire peut faire appel à l’intervention d’un tiers payant”;

3° l’alinéa 2 est remplacé par ce qui suit :

“Le Roi détermine par arrêté délibéré en Conseil des ministres l’ampleur de ces moyens d’existence, les pièces justificatives à produire ainsi que les personnes assimilées à celles dont les moyens d’existence sont insuffisants.”;

4° l’article est complété par un alinéa rédigé comme suit :

“Si les conditions ayant permis au bénéficiaire de se voir accorder le bénéfice de l’aide juridique de deuxième ligne partiellement ou entièrement gratuite se modifient, le bénéficiaire en avise immédiatement son avocat.”

Art. 6. A l’article 508/14 du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998 et modifié par la loi du 15 juin 2006, les modifications suivantes sont apportées :

1° l’alinéa 4 est remplacé par ce qui suit :

“En cas d’urgence, le bénéfice de la gratuité partielle ou complète peut être accordé provisoirement au demandeur par le bureau d’aide juridique sans production de tout ou partie des pièces justificatives visées à l’article 508/13. Dans ce cas, le demandeur doit produire les pièces justificatives dans un délai à fixer par le bureau d’aide juridique qui ne dépasse pas quinze jours à compter de la décision. Si les pièces justificatives ne sont pas produites dans ce délai, l’aide juridique prend fin de plein droit.”

2° l’alinéa 6 est remplacé par ce qui suit :

“Les demandes relatives à des causes paraissant manifestement irrecevables ou manifestement mal fondées sont rejetées.”

3° l’article est complété par un alinéa rédigé comme suit :

“Lorsque plusieurs avocats sont désignés simultanément pour une même personne dans le cadre d’une même procédure, l’indemnisation est divisée sans que l’indemnisation totale ne puisse être supérieure à celle qui aurait été accordée pour la désignation d’un seul avocat.

Art. 7. L’article 508/17 du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998 et remplacé par la loi du 15 juin 2006, est remplacé par ce qui suit :

“Art. 508/17. § 1er. Lorsque le demandeur se trouve dans les conditions pour bénéficier de l’aide juridique de deuxième ligne partiellement ou entièrement gratuite, le bureau d’aide juridique désigne un avocat figurant sur la liste visée à l’article 508/7.

Sauf en cas de succession d’avocats, toute désignation donne lieu à la perception par l’avocat d’une contribution forfaitaire à charge du bénéficiaire.

Celui-ci est en outre tenu de s’acquitter, en faveur de son avocat, d’une contribution forfaitaire par instance pour chaque procédure contentieuse dans laquelle ce dernier l’assiste ou le représente.

Le Roi fixe, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, le montant des contributions visées aux alinéas 2 et 3, sans qu’il puisse être inférieur à 10 euros et supérieur à 50 euros.

§ 2. La personne qui bénéficie de l’aide juridique de deuxième ligne partiellement gratuite s’acquitte d’une contribution dont le montant est fixé en fonction de ses moyens d’existence, en plus de celles visées au paragraphe 1er, excepté dans le cas d’une succession d’avocats. Le Roi fixe le montant de la contribution en fonction des moyens d’existence.

§ 3. L’avocat n’entame sa mission qu’à partir du moment où il reçoit le paiement des contributions visées aux paragraphes 1 et 2 sauf en cas d’exemption prévue par les paragraphes 4 ou 5, ou sauf dans le cas où l’avocat renonce à la perception du paiement des contributions ou accorde un délai de paiement.

§ 4. Aucune des contributions visées au paragraphe 1er n’est due :

1° lorsque la personne n’a pas atteint l’âge de dix-huit ans;

2° dans le chef de la personne du malade mental, en ce qui concerne la procédure dans le cadre de la loi du 26 juin 1990 sur la protection de la personne des malades mentaux et dans le chef de la personne internée en ce qui concerne la procédure dans le cadre de la loi du 5 mai 2014 relative à l’internement;

- 3° in strafzaken in hoofde van personen die volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand genieten;
- 4° wanneer het een persoon betreft die een procedure instelt tot erkenning als staatloze;
- 5° wanneer het een persoon betreft die een asielaanvraag indient;
- 6° wanneer het een persoon betreft die een procedure instelt tegen een terugkeerbeslissing of een inreisverbod;
- 7° wanneer het een persoon betreft die een aanvraag indient om een collectieve schuldenregeling te verkrijgen;
- 8° wanneer het een persoon betreft die niet over enig bestaansmiddel beschikt.

De Koning kan bijkomende vrijstellingen van de betaling van de in paragraaf 1 bedoelde bijdragen bepalen.

§ 5. Onverminderd paragraaf 4, beslist het bureau voor juridische bijstand bij een met redenen omklede beslissing en op verzoek van de aanvrager of van de begunstigde van de juridische bijstand, tot de gehele of gedeeltelijke vrijstelling van betaling van de in paragraaf 1 bedoelde bijdragen, indien het van mening is :

- 1° dat de opeenstapeling van de procedures waarvoor een bijdrage verschuldigd is, de toegang tot de rechter voor de aanvrager of voor de begunstigde van de juridische tweedelijnsbijstand ernstig zou belemmeren, of zijn proces oneerlijk zou maken, of
- 2° dat de betaling van de bijdragen de toegang tot de rechter voor de aanvrager of voor de begunstigde van de juridische tweedelijnsbijstand ernstig zou belemmeren, of zijn proces oneerlijk zou maken.

Het bureau voor juridische bijstand houdt een lijst bij met een beschrijving van de gevallen waarin een vrijstelling zoals bedoeld in het eerste lid werd verleend, het totale aantal verleende vrijstellingen en het totaalbedrag van deze vrijstellingen.

Het bureau voor de juridische bijstand zendt deze lijst over aan de stafhouder. De stafhouder deelt de lijst mee aan de in artikel 488 bedoelde overheden, die op hun beurt eenmaal per jaar de lijsten van alle balies meedelen aan de minister van Justitie op hetzelfde moment dat zij het totaal van de punten meedelen in toepassing van artikel 508/19, § 2, derde lid.

§ 6. Wanneer de begunstigde zich in een van de gevallen van vrijstelling van betaling van de bijdragen bedoeld in de paragrafen 4 en 5 bevindt, verstrekt het bureau voor juridische bijstand zowel aan de begunstigde als aan de advocaat een document waarin vastgesteld wordt dat er geen enkele bijdrage is verschuldigd voor die procedure en die aanstelling."

Art. 8. Artikel 508/18 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998, wordt vervangen als volgt :

"Art. 508/18. Het bureau voor juridische bijstand kan, ambtshalve of op een met redenen omkleed verzoek van de advocaat, een einde stellen aan de juridische tweedelijnsbijstand indien het vaststelt dat de begunstigde niet voldeed of niet langer voldoet aan de voorwaarden bepaald bij artikel 508/13 of wanneer de begunstigde kennelijk geen medewerking verleent bij de verdediging van zijn belangen. Het bureau brengt de advocaat daarvan op de hoogte.

Het bureau voor juridische bijstand kan tevens een einde stellen aan de juridische tweedelijnsbijstand op een met redenen omkleed verzoek van de advocaat als deze meent dat zijn interventie geen enkele meerwaarde biedt. Het bureau brengt de advocaat daarvan op de hoogte.

Wanneer het bureau voor juridische bijstand een verzoek ontvangt van de advocaat of de in het eerste lid bedoelde vaststelling doet, stelt het de begunstigde daarvan in kennis, met het verzoek zijn opmerkingen te formuleren binnen de twintig dagen.

Elke beslissing tot beëindiging van de toegekende bijstand wordt bij een aangetekende zending ter kennis van de begunstigde gebracht. Tegen die beslissing kan beroep worden ingesteld.

De artikelen 508/15 en 508/16 zijn van toepassing."

Art. 9. In artikel 508/19, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998 en gewijzigd bij de wet van 21 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° paragraaf 1 wordt aangevuld met de woorden "en betaalt de eigen bijdrage bedoeld in artikel 508/17, § 1, tweede en derde lid, en § 2 terug aan de rechtzoekende voor zover de rechtsplegingsvergoeding de vergoeding berekend op basis van punten bedoeld in artikel 508/19, § 2, tweede lid, overtreft.";

- 3° en matière pénale, dans le chef de personnes bénéficiant de l'aide juridique de deuxième ligne entièrement gratuite;
- 4° lorsque la personne introduit une procédure de reconnaissance de la qualité d'apatride;
- 5° lorsque la personne introduit une demande d'asile;
- 6° lorsque la personne introduit une procédure contre une décision de retour ou une interdiction d'entrée;
- 7° lorsque la personne introduit une procédure en règlement collectif de dettes;
- 8° lorsque la personne ne dispose d'aucuns moyens d'existence.

Le Roi peut déterminer des exemptions additionnelles au paiement des contributions visées au paragraphe 1er.

§ 5. Sans préjudice du paragraphe 4, le bureau d'aide juridique décide, par une décision motivée, et sur demande du demandeur ou du bénéficiaire de l'aide juridique, de dispenser du paiement de tout ou partie des contributions visées au paragraphe 1er lorsqu'il estime :

- 1° que la multiplication des procédures pour lesquelles une contribution est due entraverait gravement l'accès à la justice du demandeur ou du bénéficiaire de l'aide juridique de deuxième ligne ou rendrait leur procès inéquitable, ou
- 2° que le paiement des contributions entraverait gravement l'accès à la justice du demandeur ou du bénéficiaire de l'aide juridique de deuxième ligne ou rendrait leur procès inéquitable.

Le bureau d'aide juridique tient une liste, comprenant une description des cas dans lesquels une exemption visée à l'alinéa 1er a été accordée, le nombre total d'exemptions accordées et le montant total que représentent ces exemptions.

Le bureau d'aide juridique transmet cette liste au bâtonnier. Le bâtonnier communique la liste aux autorités visées à l'article 488, lesquelles communiquent une fois par an les listes de tous les barreaux au ministre de la Justice en même temps qu'elles communiquent le total des points en application de l'article 508/19, § 2, alinéa 3.

§ 6. Lorsque le bénéficiaire se trouve dans un des cas d'exemption du paiement des contributions visées aux paragraphes 4 et 5, le bureau d'aide juridique délivre au bénéficiaire ainsi qu'à l'avocat un document stipulant qu'aucune contribution n'est due pour cette instance et cette désignation."

Art. 8. L'article 508/18 du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998, est remplacé par ce qui suit :

"Art. 508/18. Le bureau d'aide juridique peut, d'office ou sur requête motivée de l'avocat, mettre fin à l'aide juridique de deuxième ligne s'il constate que le bénéficiaire ne satisfaisait pas ou ne satisfait plus aux conditions prévues à l'article 508/13 ou lorsque le bénéficiaire ne collabore manifestement pas à la défense de ses intérêts. Le bureau en informe l'avocat.

Le bureau d'aide juridique peut également mettre fin à l'aide juridique de deuxième ligne sur requête motivée de l'avocat lorsque ce dernier constate que son intervention n'ajouterait aucune plus-value. Le bureau en informe l'avocat.

Lorsque le bureau d'aide juridique est saisi d'une requête de l'avocat ou constate l'une des hypothèses visées à l'alinéa 1er, il en informe le bénéficiaire et l'invite à formuler ses observations dans un délai de vingt jours.

Toute décision de mettre fin à l'aide octroyée est communiquée par envoi recommandé au bénéficiaire. Cette décision est susceptible de recours.

Les articles 508/15 et 508/16 sont d'application."

Art. 9. A l'article 508/19, du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998 et modifié par la loi du 21 avril 2007, les modifications suivantes sont apportées :

- 1° le paragraphe 1er est complété par les mots "et rembourse au justiciable les contributions propres visées à l'article 508/17, § 1er, alinéas 2 et 3, et § 2 pour autant que l'indemnité de procédure dépasse l'indemnité calculée sur la base des points visés à l'article 508/19, § 2, alinéa 2.";

2° in paragraaf 2 wordt het eerste lid aangevuld met de woorden “en de vergoedingen geïnd overeenkomstig artikel 508/19ter alsook de bijdragen bedoeld in artikel 508/17, § 1, tweede en derde lid, en § 2”;

3° in paragraaf 2 wordt het tweede lid vervangen als volgt :

“Het bureau voor juridische bijstand kent voor die prestaties aan de advocaten punten toe en doet hierover verslag aan de stafhouder. Het bureau voor juridische bijstand kent geen punten toe of vermindert de punten, in voorkomend geval, voor de prestaties waarvoor geldsommen werden geïnd op grond van de artikelen 508/17, § 1, tweede en derde lid, en § 2, 508/19, § 1, en 508/19ter of voor de prestaties voor dewelke de advocaat afziet van de inning van geldsommen op grond van artikel 508/17, § 3.”;

4° in paragraaf 3 worden de woorden “in voorkomend geval” ingevoegd tussen de woorden “overheden die” en de woorden “via de Ordes”.

Art. 10. In deel II, boek IIIbis, wordt het opschrift van hoofdstuk VI van hetzelfde Wetboek vervangen als volgt :

“Hoofdstuk VI. Terugvordering van de rijksvergoeding - Recht van de advocaat op de betaling van vergoeding”.

Art. 11. In deel II, boek IIIbis, hoofdstuk VI van hetzelfde Wetboek wordt een artikel 508/19ter ingevoegd, luidende :

“Art. 508/19ter. § 1. De advocaat die vaststelt dat zijn optreden de begunstigde in staat heeft gesteld om geldsommen te ontvangen, waardoor hij een vergoeding kan betalen, stelt de begunstigde en het bureau voor juridische bijstand daarvan in kennis.

De geldsommen die in aanmerking kunnen worden genomen zijn deze die, mochten zij bestaan hebben op de dag van de aanvraag, de begunstigde niet hadden toegestaan te voldoen aan de voorwaarden om te genieten van juridische tweedelijnsbijstand.

Het bureau voor juridische bijstand houdt rekening met de verrichte prestaties en stelt het bedrag vast van de vergoeding die de advocaat inhoudt van of oplegt aan de begunstigde.

§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde vergoeding kan niet tot gevolg hebben dat :

- 1° een bedrag wordt ingehouden of opgelegd dat hoger is dan 150 % van de vergoeding die de advocaat zou hebben ontvangen in toepassing van artikel 508/19, § 2, tweede lid;
- 2° een bedrag wordt ingehouden of geheven op het totaal van de door de begunstigde of voor zijn rekening ontvangen geldsommen waardoor het saldo lager is dan 250 euro;
- 3° een bedrag wordt ingehouden of geheven dat hoger is dan 50 % van het totaal van de ontvangen geldsommen.

Het bureau voor juridische bijstand kan, in uitzonderlijke gevallen, bij een met redenen omklede beslissing beslissen dat de in het eerste lid, 1°, bedoelde maximale percentages niet toepasselijk zijn.

De berekening van de voor juridische bijstand toegekende vergoeding gebeurt op basis van de meest recente gekende waarde van het punt.

In het geval dat de dankzij het optreden van de advocaat geïnde bedragen maandelijks sommen zijn, worden de in te houden of te heffen bedragen bedoeld in het eerste lid, 2° en 3°, berekend op basis van de sommen die de inkomensdrempels vastgesteld krachtens artikel 508/13 overschrijden.

§ 3. Wanneer de advocaat vergoedingen heeft ontvangen in toepassing van artikel 508/17, § 1, tweede en derde lid, en § 2, of een rechtsplegingsvergoeding in toepassing van artikel 508/19, § 1, trekt het bureau voor juridische bijstand die bedragen af van de geldsommen die de advocaat mag inhouden van of opleggen aan de begunstigde.

§ 4. Het bureau voor juridische bijstand deelt zijn beslissing mee aan de begunstigde en aan de advocaat volgens de vormen voorgeschreven bij artikel 508/15. De beslissing is vatbaar voor beroep overeenkomstig artikel 508/16.

§ 5. Wanneer de advocaat in de onmogelijkheid verkeert om de geldsommen bestemd voor de begunstigde in te houden, of zijn vergoeding onbetaald blijft ondanks twee opeenvolgende aanmaningen, brengt hij het bureau voor juridische bijstand daarvan op de hoogte ten vroegste twee maanden na de mededeling bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, en vraagt hij om de betaling van de vergoeding berekend op basis van de punten bedoeld in artikel 508/19, § 2, tweede lid.

Wanneer de advocaat slechts een gedeelte van de vergoeding die hem verschuldigd is kan inhouden of opleggen of een gedeelte van zijn vergoeding onbetaald blijft, brengt hij het bureau voor juridische

2° dans le paragraphe 2, l’alinéa 1er est complété par les mots “et les indemnités perçues en vertu de l’article 508/19ter ainsi que les contributions visées à l’article 508/17, § 1er, alinéas 2 et 3 et § 2”;

3° dans le paragraphe 2, l’alinéa 2 est remplacé par ce qui suit :

“Le bureau d’aide juridique attribue des points aux avocats pour ces prestations et en fait un rapport au bâtonnier. Le bureau d’aide juridique n’attribue pas de points ou diminue les points, le cas échéant, pour des prestations pour lesquelles des sommes ont été perçues sur la base des articles 508/17, § 1er, alinéas 2 et 3, et § 2, 508/19, § 1er, et 508/19ter ou pour des prestations pour lesquelles l’avocat a renoncé à la perception de sommes sur la base de l’article 508/17, § 3.”;

4° dans le paragraphe 3, les mots “, le cas échéant,” sont insérés entre les mots “la répartition” et les mots “par le biais”.

Art. 10. Dans la deuxième partie, livre IIIbis du même Code, l’intitulé du chapitre VI est remplacé par ce qui suit :

“Chapitre VI. De la récupération de l’indemnité de l’État – Du droit de l’avocat au paiement d’indemnités.”

Art. 11. Dans la deuxième partie, livre IIIbis, chapitre VI du même Code, il est inséré un article 508/19ter rédigé comme suit :

“Art. 508/19ter. § 1er. L’avocat qui constate que son intervention a permis au bénéficiaire de percevoir des sommes d’argent, lui permettant de payer une indemnité, en informe le bénéficiaire et le bureau d’aide juridique.

Les sommes d’argent pouvant être prises en considération sont celles qui, si elles avaient existé au jour de la demande d’aide juridique, n’auraient pas permis au bénéficiaire de satisfaire aux conditions pour bénéficier de l’aide juridique de deuxième ligne.

Le bureau d’aide juridique tient compte des prestations accomplies et fixe le montant de l’indemnité que l’avocat retient du ou taxe au bénéficiaire.

§ 2. L’indemnité visée au paragraphe 1er ne peut avoir pour conséquence :

- 1° de retenir ou de taxer un montant supérieur à 150 % de ce que l’avocat aurait obtenu comme indemnité en application de l’article 508/19, § 2, alinéa 2;
- 2° de retenir ou de taxer un montant qui, une fois déduit du total des sommes perçues par le bénéficiaire ou pour son compte, rendraient ces sommes inférieures à 250 euros;
- 3° de retenir ou de taxer un montant supérieur à 50 % du total des sommes perçues.

En cas de circonstances exceptionnelles, le bureau d’aide juridique peut, par une décision motivée, décider que les pourcentages maximaux prévus à l’alinéa 1er, 1°, ne s’appliquent pas.

Le calcul de l’indemnité allouée pour l’aide juridique se fait sur la base de la valeur du point connue la plus récente.

Dans le cas où les sommes perçues grâce à l’intervention de l’avocat sont des sommes mensuelles, les montants à retenir ou taxer visés à l’alinéa 1er, 2° et 3°, sont calculés sur la base des sommes excédant les seuils de revenus déterminés en vertu de l’article 508/13.

§ 3. Lorsque l’avocat a perçu des contributions en application de l’article 508/17, § 1er, alinéas 2 et 3, et § 2, ou l’indemnité de procédure en application de l’article 508/19, § 1er, le bureau d’aide juridique soustrait ces montants des sommes que l’avocat peut retenir du ou taxer au bénéficiaire.

§ 4. Le bureau d’aide juridique communique sa décision au bénéficiaire et à l’avocat dans les formes prévues à l’article 508/15. Elle est susceptible de recours conformément à l’article 508/16.

§ 5. Lorsque l’avocat se trouve dans l’impossibilité de retenir les sommes destinées au bénéficiaire ou que son indemnité reste impayée malgré deux rappels successifs, il en informe le bureau d’aide juridique au plus tôt deux mois après la communication visée au paragraphe 1er, alinéa 1er et sollicite le paiement de l’indemnité calculée sur la base des points visés à l’article 508/19, § 2, alinéa 2.

Lorsque l’avocat n’a pu retenir ou taxer qu’une partie de l’indemnité qui lui est due ou que son indemnité reste partiellement impayée, il en informe le bureau d’aide juridique dans les mêmes délais et dans les

bijstand hiervan op de hoogte binnen dezelfde termijn en onder dezelfde voorwaarden als in het eerste lid en verzoekt hij de betaling van het saldo van de vergoeding berekend op basis van de punten bedoeld in artikel 508/19, § 2, tweede lid.

Voor de prestaties waarvoor een voor de juridische bijstand toegekende vergoeding werd ingehouden of opgelegd, overeenkomstig paragraaf 1, tweede lid, worden geen punten toegekend overeenkomstig artikel 508/19, § 2, tweede lid.

§ 6. Het bureau voor juridische bijstand doet verslag aan de stafhouder van de bedragen waarvoor het toestemming tot inhouding of oplegging heeft gegeven evenals van de opgelegde bedragen die onbetaald zijn gebleven.

De stafhouder deelt die bedragen mee aan de in artikel 488 bedoelde overheden, die op hun beurt eenmaal per jaar het totaal van die bedragen van alle balies meedelen aan de minister van Justitie op hetzelfde moment dat zij het totaal van de punten meedelen in toepassing van artikel 508/19, § 2, derde lid."

Art. 12. In artikel 508/20, § 1, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° in het eerste lid, wordt de bepaling onder 2° aangevuld als volgt :
" , voor zover die bedragen niet door de advocaat geïnd werden overeenkomstig artikel 508/19ter";
- 2° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 13. In de artikelen 508/22, eerste lid, en 508/23, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998, wordt het woord "inkomensvoorwaarden" vervangen door de woorden "voorwaarden betreffende de bestaansmiddelen".

Art. 14. In artikel 508/25 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 15 juni 2006, wordt het woord "inkomsten" vervangen door het woord "bestaansmiddelen".

Art. 15. In artikel 664, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 19 december 2006, wordt het woord "inkomsten" vervangen door het woord "bestaansmiddelen".

Art. 16. Artikel 667 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 1 juli 2006, wordt vervangen als volgt :

"Art. 667. Rechtsbijstand wordt verleend aan de personen van Belgische nationaliteit, indien zij aantonen dat hun bestaansmiddelen ontoereikend zijn. De aanvragen in verband met zaken die kennelijk onontvankelijk of kennelijk ongegrond lijken, worden geweigerd."

De beslissing van het bureau voor juridische bijstand waarbij gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand wordt verleend, vormt het bewijs voor ontoereikende bestaansmiddelen.

Een jaar na de beslissing van het bureau voor juridische bijstand kan het bureau voor rechtsbijstand of de rechter die de rechtsbijstand verleent nagaan of de voorwaarden van ontoereikende bestaansmiddelen nog steeds gelden.

In het geval waarin het bureau voor juridische bijstand een einde maakt aan de juridische tweedelijnsbijstand op grond van het feit dat de begunstigde niet langer voldoet aan de voorwaarden bepaald bij artikel 508/13, zendt de advocaat deze beslissing onverwijld over aan het bureau voor rechtsbijstand of aan de bevoegde rechter."

Art. 17. Artikel 668 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 15 december 1980 en gewijzigd bij de wet van 1 juli 2006 wordt aangevuld met een bepaling onder e), luidende :

"e) alle vreemdelingen die op onregelmatige wijze in België hun verblijfplaats hebben onder voorwaarde dat zij een poging hebben ondernomen hun verblijf in België te regulariseren, dat hun vordering hoogdringend is en dat het gaat om vragen betreffende de uitoefening van een fundamenteel recht."

Art. 18. In de artikelen 669, 677, eerste lid, vervangen bij de wet van 1 juli 2006, 693, eerste lid, en 699ter, ingevoegd bij de wet van 1 juli 2006, van hetzelfde Wetboek wordt het woord "inkomsten" telkens vervangen door het woord "bestaansmiddelen".

HOOFDSTUK 3. — Inwerkingtreding

Art. 19. Behalve artikel 17 dat in werking treedt tien dagen na bekendmaking van deze wet in het *Belgisch Staatsblad*, treedt deze wet in werking op een datum vastgesteld door de Koning en ten laatste op 1 september 2016.

mêmes conditions qu'à l'alinéa 1er et sollicite le paiement du solde de l'indemnité calculée sur la base des points visés à l'article 508/19, § 2, alinéa 2.

Pour les prestations pour lesquelles une indemnité allouée pour l'aide juridique est retenue ou taxée en vertu du paragraphe 1er, alinéa 2, aucun point ne sera attribué conformément à l'article 508/19, § 2, alinéa 2.

§ 6. Le bureau d'aide juridique fait rapport au bâtonnier des montants qu'il autorise à retenir ou taxer ainsi que des montants taxés mais impayés.

Le bâtonnier communique ces montants aux autorités visées à l'article 488, lesquelles communiquent le total de ces montants de tous les barreaux au ministre de la Justice une fois par an, en même temps qu'elles communiquent le total des points conformément à l'article 508/19, § 2, alinéa 3."

Art. 12. A l'article 508/20, § 1er, du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998, les modifications suivantes sont apportées :

- 1° dans l'alinéa 1er, le 2° est complété par ce qui suit :
" , pour autant que ces montants n'aient pas été perçus par l'avocat en application de l'article 508/19ter";
- 2° l'alinéa 2 est abrogé.

Art. 13. Dans les articles 508/22, alinéa 1er et 508/23, alinéa 1er du même Code, insérés par la loi du 23 novembre 1998, les mots "de ressources visées" sont remplacés par les mots "des moyens d'existence visés".

Art. 14. Dans l'article 508/25 du même Code, inséré par la loi du 15 juin 2006, les mots "ressources insuffisantes" sont remplacés par les mots "moyens d'existence insuffisants".

Art. 15. Dans l'article 664, alinéa 1er du même Code, modifié par la loi du 19 décembre 2006, le mot "revenus" est remplacé par les mots "moyens d'existence".

Art. 16. L'article 667 du même Code, modifié par la loi du 1er juillet 2006, est remplacé par ce qui suit :

"Art. 667. Le bénéfice de l'assistance judiciaire est accordé aux personnes de nationalité belge, lorsqu'elles justifient de l'insuffisance de leurs moyens d'existence. Les demandes relatives à des causes paraissant manifestement irrecevables ou manifestement mal fondées sont rejetées."

La décision du bureau d'aide juridique octroyant l'aide juridique de deuxième ligne, partiellement ou entièrement gratuite, constitue la preuve de moyens d'existence insuffisants.

Un an après la décision du bureau d'aide juridique, le bureau d'assistance judiciaire ou le juge accordant le bénéfice de l'assistance judiciaire peut vérifier si les conditions d'insuffisance des moyens d'existence sont toujours réunies.

Dans l'hypothèse où le bureau d'aide juridique met fin à l'aide juridique de deuxième ligne en raison du fait que le bénéficiaire ne satisfait plus aux conditions prévues à l'article 508/13, l'avocat transmet sans délai cette décision au bureau d'assistance judiciaire ou au juge compétent."

Art. 17. L'article 668 du même Code, remplacé par la loi du 15 décembre 1980 et modifié par la loi du 1er juillet 2006, est complété par le e) rédigé comme suit :

"e) à tous les étrangers qui ont, d'une manière irrégulière, leur résidence en Belgique, à condition qu'ils aient essayé de régulariser leur séjour en Belgique, que leur demande présente un caractère urgent et que la procédure porte sur des questions liées à l'exercice d'un droit fondamental."

Art. 18. Dans les articles 669, 677, alinéa 1er, remplacé par la loi du 1er juillet 2006, 693, alinéa 1er, et 699ter, inséré par la loi du 1er juillet 2006, du même Code, le mot "revenus" est chaque fois remplacé par les mots "moyens d'existence".

CHAPITRE 3. — Entrée en vigueur

Art. 19. A l'exception de l'article 17 qui entre en vigueur dix jours après la publication de la présente loi au *Moniteur belge*, la présente loi entre en vigueur à une date fixée par le Roi et au plus tard le 1er septembre 2016.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands Zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 6 juli 2016.

FILIP

Van Koningswege :

De Minister van Justitie,
K. GEENS

Met 's Lands zegel gezegeld :

De Minister van Justitie,
K. GEENS

Nota

(1) Kamer van volksvertegenwoordigers
Doc. 54-1819 (2015/2016) :
001 : Wetsontwerp
002 : Amendementen.
003 : Verslag
004 : Tekst aangenomen door de commissie.
005 en 006 : Amendementen
007 : Tekst aangenomen in plenaire vergadering en aan de Koning ter bekrachtiging voorgelegd.
Integraal verslag : 29 en 30 juni 2016.

Promulguons la présente loi, ordonnons qu'elle soit revêtue du Sceau de l'Etat et publiée par le *Moniteur belge*.

Donné à Bruxelles, le 6 juillet 2016.

PHILIPPE

Par le Roi :

Le Ministre de la Justice,
K. GEENS

Scellé du sceau de l'Etat :

Le Ministre de la Justice,
K. GEENS

Note

(1) Chambre des représentants :
Doc. 54-1819 (2015/2016) :
001 : Projet de loi
002 : Amendements
003 : Rapport
004 : Texte adopté par la commission.
005 et 006 : Amendements
007 : Texte adopté en séance plénière et soumis à la sanction royale.
Compte rendu intégral : 29 et 30 juin.

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
KANSELARIJ VAN DE EERSTE MINISTER

[C – 2016/21052]

17 JUNI 2016. — Wet betreffende de concessieovereenkomsten (1)

FILIP, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

TITEL 1. — Inleidende bepaling en definities

HOOFDSTUK 1. — Inleidende bepaling en definities

Inleidende bepaling

Artikel 1. § 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Ze voorziet in de gedeeltelijke omzetting van :

1° artikel 7 van richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen;

2° artikel 6 van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG;

3° richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten.

§ 2. Deze wet bepaalt de beginselen en basisregels die van toepassing zijn op de plaatsing en de uitvoering van de in artikel 3 bedoelde concessies.

Definities

Art. 2. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :

1° aanbestedende overheid :

a) de Staat;

b) de Gewesten, de Gemeenschappen en de lokale overheidsinstaties;

c) de publiekrechtelijke instellingen en personen die, ongeacht hun vorm en aard, op de datum van de beslissing om een concessie uit te schrijven :

- i. opgericht zijn met het specifieke doel te voorzien in behoeften van algemeen belang die niet van industriële of commerciële aard zijn, en
- ii. rechtspersoonlijkheid hebben, en

SERVICE PUBLIC FEDERAL
CHANCELLERIE DU PREMIER MINISTRE

[C – 2016/21052]

17 JUIN 2016. — Loi relative aux contrats de concession (1)

PHILIPPE, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Les Chambres ont adopté et Nous sanctionnons ce qui suit :

TITRE 1er. — Disposition introductive et définitions

CHAPITRE 1er. — Disposition introductive et définitions

Disposition introductive

Article 1er. § 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Elle transpose partiellement :

1° l'article 7 de la directive 2009/52/CE du Parlement européen et du Conseil du 18 juin 2009 prévoyant des normes minimales concernant les sanctions et les mesures à l'encontre des employeurs de ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier;

2° l'article 6 de la directive 2012/27/UE du Parlement européen et du Conseil du 25 octobre 2012 relative à l'efficacité énergétique, modifiant les directives 2009/125/CE et 2010/30/UE et abrogeant les directives 2004/8/CE et 2006/32/CE;

3° la directive 2014/23/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 sur l'attribution de contrats de concession;

§ 2. La présente loi établit les principes et règles de base applicables à la passation et l'exécution des concessions visées à l'article 3.

Définitions

Art. 2. Pour l'application de la présente loi, on entend par :

1° pouvoir adjudicateur :

a) l'Etat;

b) les Régions, les Communautés et les autorités locales;

c) les organismes de droit public et les personnes, quelle que soit leur forme et leur nature qui, à la date de la décision de lancer une concession :

- i. ont été créés pour satisfaire spécifiquement des besoins d'intérêt général ayant un caractère autre qu'industriel ou commercial, et
- ii. sont dotés de la personnalité juridique, et